

Arviointikertomus 2021

KAUNIAISTEN KAUPUNKI GRANKULLA STAD

Tarkastusvaliokunta 25.5.2022

Sisällysluettelo

1. Puheenjohtajan katsaus	1
2. Tarkastusvaliokunnan tehtävät ja kokoonpano	2
3. Talouden tavoitteiden toteutumisen arviointi	4
4. Toiminnan tavoitteiden toteutumisen arviointi	6
5. Yhdyskuntatoimi	10
5.1 Maankäyttö	11
5.2 Ympäristötoimi	11
5.3 Tilakeskus	11
5.4 Rakennusvalvonta	12
6. Yleishallinto	13
7. Sosiaali- ja terveystoimi	14
8. Sivistystoimi	16
9. Allekirjoitukset	21

Liite 1 Pääkaupunkiseudun tarkastuslautakuntien yhteisarviointi 2021: läkäs potilas päivystyksessä

1. Puheenjohtajan katsaus

Vuotta 2021 leimasi edelleen koronapandemiasta aiheutunut poikkeusaika. Tämä näkyi Kauniaisissa erityisesti sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä opetus-, liikunta- ja kulttuuripalveluissa, mutta myös taloudessa. Koronapandemia rajoitti ihmisten elämää; koululaiset olivat osin etäopetuksessa ja vanhemmat etätöissä. Vanhukset olivat pitkiä aikoja eristettyinä vailla yhteisiä kokoontumis- ja harrastusmahdollisuuksia. Kulttuuritapahtumia järjestettiin vähemmän tai peruttiin kokonaan.

Kesäkuussa järjestettiin kuntavaalit ja uusi valtuusto aloitti toimikautensa vaalien siirtymisestä johtuen elokuussa. Syksyn valtuustokokoukset järjestettiin etä- tai hybridikokouksina ja samoin toimittiin pääosin tarkastusvaliokunnan kokousten suhteen.

Kauniaisten kaupungin tilikauden 2021 alijäämä oli -0,8 milj. euroa ja rakenteellinen alijäämä -1,5 milj. euroa, tulos on kuitenkin talousarviota parempi. Tähän ensisijainen syy on talousarviota myönteisemmin kehittyneet verotulot, kokonaisverokertymä oli noin 74,7 milj. euroa, joka ylitti talousarvion 6,2 milj. eurolla.

Vuodelle 2021 arvioidut maankäyttösopimuskorvaukset 2,8 milj. euroa eivät toteutuneet johtuen kaavoitusprosessien odotettua hitaammasta edistymisestä.

Kauniaisten väkiluku vuoden 2021 lopussa oli 10 401, kasvu edellisvuoden loppuun verrattuna 2,2 %. Kasvu ylitti voimassa olevan strategian mukaisen 1 % tavoitetason.

Työttömyys oli Kauniaisissa joulukuussa 2021 6,3 %, kun se vuonna 2020 vastaavana aikana oli 9,7 %.

Kauniaisten haasteena on jatkossa kyky sopeutua SOTE-uudistuksen mukanaan tuomiin taloudellisiin vaikutuksiin. Kaupungilla on edessään isoja investointeja ja rasitteena muun muassa vanheneva kiinteistökatanta. Tämä tulee edellyttämään eri toimintojen perusteellista analyysia ja osin uudelleen ajattelua koskien toimintojen vaikuttavuutta, tuottavuutta ja tehokkuutta. Haasteena on myös pienen kaupungin kyky rekrytoida pätevää ja pysyvää henkilöstöä.

Toimialoilla tulee olla selkeät mitattavat tavoitteet ja konkreettiset toimenpiteet, joilla tavoitteisiin päästään. Määriteltyjen tavoitteiden saavuttamista ja mahdollisia poikkeamia tulee analysoida riittävän usein ja henkilöstöllä tulee olla selkeät toimenkuvat ja vastualueet. Kaupungin sisällä avainasemassa on hyvä ja läpinäkyvä yhteistyö eri toimijoiden kesken. Dynaaminen ote henkilöstön kehittämiseen ja kouluttamiseen on ensiarvoisen tärkeää. Huomioida tulee muutoksessa oleva kuntien, hyvinvointialueiden ja valtion taloudellinen suhde.

Kaupungin asukkaille tulee jatkossakin tarjota mahdollisuus osallistumiseen, esimerkiksi osallistuva budjetointi ja erilaiset asukaskyselyt.

Tämä on ensimmäinen kauteni kaupunginvaltuutettuna ja kiitän lämpimästi siitä perehdytyksestä, jonka Kauniaisten kaupunki uusille valtuutetuille viime syksynä järjesti. Kiitos kaikille kuluneella kaudella tarkastusvaliokunnalle esityksiä pitäneille virkamiehille/luottamushenkilöille. Kaikki esitykset oli huolella valmisteltu ja esityksien johdosta syntyneet keskustelut antoisia. On etuoikeus saada työskennellä tarkastusvaliokunnassa hyvin hoidetun Kauniaisten puolesta!

Tuula Lehmuskoski

2. Tarkastusvaliokunnan tehtävät ja kokoonpano

Kaupunginvaltuusto asetti 9.8.2021 kuntalain mukaisesti tarkastusvaliokunnan valtuustokaudelle 2021–2025 hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Varajäsentä koskeva uusi valinta päätettiin kaupunginvaltuustossa 20.9.2021.

Tarkastusvaliokunnan jäseninä ja heidän henkilökohtaisina varajäseninä ovat vuoden 2021 arviointityössä olleet:

Jäsenet	Varajäsenet
Tuula Lehmuskoski, puheenjohtaja	Sari Mutka
Stefan Stenberg, varapuheenjohtaja	Marina Nygård
Veronica Fellman	John Bergman
Erkki Karimaa	Tapani Jääskeläinen
Margit Peltovirta	Oili Sivula, 11.10.2021 alkaen Vesa Helkkula

Tarkastusvaliokunnan päätöksenteko on tapahtunut puheenjohtajan esityksestä ja pöytäkirjanpitäjänä on toiminut JHT, KHT Outi Koskinen KPMG Julkistarkastus Oy:stä.

Tarkastusvaliokunnan jäsenet eivät ole osallistuneet sen toimialan tai valiokunnan arviointiin, jonka varsinaisia jäseniä tai varajäseniä he ovat.

Tarkastusvaliokunnan tehtävät

Tarkastusvaliokunnan tehtävänä on kuntalain mukaisesti valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kaupungissa ja kaupunkikonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastusvaliokunnan tehtävänä on myös huolehtia kaupungin ja sen tytäryhteisöjen tarkastusten yhteensovittamisesta. Mikäli kaupungin taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastusvaliokunnan tehtävänä on arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä. Lisäksi tarkastusvaliokunnan tehtävänä on kuntalain 84 §:n mukaisten sidonnaisuusilmoitusten käsittely ja ilmoitusvelvollisuuden noudattamisen valvonta. Kaupungin on pidettävä sidonnaisuuksista rekisteriä yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

Tarkastusvaliokunnan vuoden 2021 arviointitoiminta

Tarkastusvaliokunta toteutti vuoden 2021 arvioinnin valtuustokaudelle 2021–2025 laatimansa arviointisuunnitelman ja vuoden 2021 arvioinnin työohjelman mukaisesti. Arvioinnin painopistealueena vuonna 2021 oli yhdyskuntatoimi.

Tarkastusvaliokunnan arviointityö perustui kaupungin tilinpäätökseen 2021 sekä talousarvioon 2021 ja taloussuunnitelmaan 2021–2023. Lisäksi tarkastusvaliokunta perehtyi kaupunginhallituksen ja valiokuntien pöytäkirjoihin sekä muihin selvityksiin. Tarkastusvaliokunta kuuli kaupungin viranhaltijoita, työntekijöitä ja luottamushenkilöitä.

Tarkastusvaliokunta kokoontui 13 kertaa. Lisäksi tarkastusvaliokunnan jäsenet valmistelivat itsenäisesti tekstiluonnoksia arviointikertomukseen. Tarkastusvaliokunta perehtyi yhdyskuntatoimen toimintaan kuulemalla yhdyskuntavaliokunnan puheenjohtajaa, yhdyskuntatoimen johtajaa, maankäyttöpäällikköä, kuntatekniikkapäällikköä, rakennuttajapäällikköä, ympäristöpäällikköä ja johtavaa rakennustarkastajaa. Lisäksi kokouksissa oli kuultavina kaupunginjohtaja, talousjohtaja, sosiaali- ja terveysjohtaja, sivistystoimen johtaja ja henkilöstöjohtaja, jotka antoivat selvityksiä toimintaan, hallintoon ja talouteen liittyvistä asioista omilta vastuualueiltaan.

Tarkastusvaliokunta vastaanotti kuntalain mukaisesti sidonnaisuusilmoituksia ja niihin tehtyjä muutoksia vietäväksi sidonnaisuusrekisteriin, jota ylläpidetään kaupungin yleisessä tietoverkossa.

Tarkastusvaliokunta kehitti omaa toimintaansa osallistumalla tarkastusvaliokunnan jäsenille suunnattuihin koulutuksiin. Tarkastusvaliokunnan kaksi jäsentä osallistuivat pääkaupunkiseudun tarkastuslautakuntien yhteiseminaariin 11.11.2021.

Pääkaupunkiseudun tarkastuslautakuntien yhteisarviointi 2021: lääkäs potilas päivystyksessä

Pääkaupunkiseudun kaupunkien ja Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) tarkastustoimien vuoden 2021 yhteisarvioinnissa arvioitiin, onko tavoite hoitaa suurempi osuus iäkkäiden akuuttitilanteissa laitoshoidossa, palveluasumisessa ja kotihoidossa päivystyksen sijaan toteutunut.

Arvioinnin toteutti kaupunkien ja HUSin ulkoisen tarkastuksen työntekijöistä koottu työryhmä ja sitä ohjasi tarkastuslautakuntien puheenjohtajista koostuva ohjausryhmä. Arviointiin osallistuivat Espoo, Helsinki, Kauniainen, Vantaa ja HUS. Arvioinnin johtopäätökset ja suositukset on esitetty arviointikertomuksen liitteenä 1.

Muistio arvioinnista on luettavissa oheisesta linkistä: www.arviointikertomus.fi.

Tilintarkastus 2021

Tilikauden 2021 tilintarkastus on suoritettu julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Tilintarkastaja on esittänyt tarkastusvaliokunnalle tilintarkastussuunnitelman ja raportoinut tarkastussuunnitelman toteutumisesta.

Tilintarkastaja on antanut tarkastusvaliokunnalle vuoden 2021 tilintarkastuksesta kaksi kirjallista raporttia. Nämä raportit on toimitettu kaupunginjohtajalle ja talousjohtajalle. Tarkastusvaliokunta suosittelee, että tilintarkastajan raporteissa esitetyt havainnot huomioidaan ja että ne johtavat tarvittaviin toimenpiteisiin.

3. Talouden tavoitteiden toteutumisen arviointi

Kaupungin vuoden 2021 talouden tulos oli -0,8 milj. euroa alijäämäinen.

Toimintatuotot, 15,9 milj. euroa toteutuivat 13 % edellisvuotta suurempina. Talousarvion maankäyttökorvaukset, 2,8 milj. euroa eivät toteutuneet kaavoituksesta johtuen suunnitelmien mukaisesti, joten maksutuotot alittivat merkittävästi alkuperäisen talousarvion.

Sosiaali- ja terveystoimi sai vuonna 2021 suoraan käyttötalouteen kohdistunutta valtionavustusta osaan kustannuksistaan. Toimialan oman toiminnan koronakulut olivat 2,5 milj. euroa, josta Sosiaali- ja terveystoiministeriön tilikaudelle 2021 kohdistettu korvaus oli 2,2 milj. euroa.

Toimintakulut, 84,8 milj. euroa olivat 9,4 % ja 7,3 milj. euroa suuremmat edelliseen vuoteen verrattuna. Palveluiden ostot ylittivät alkuperäisen talousarvion merkittävästi, 4,2 milj. euroa. Tämä johtuu koronaepidemian aiheuttamista suorista ja välillisistä kustannuksista. Ylitykset kohdistuvat terveydenhuoltoon sekä sosiaali- ja vanhuspalveluihin. Henkilöstövajaukseen on myös käytetty ostopalveluja.

Verotulokertymä, 74,7 milj. euroa oli hyvä. Verotulot olivat 5,5 milj. euroa edellisvuotta suuremmat. Suuremman kunnallisverokertymän lisäksi vaikutusta oli myös yhteisöveron jako-osuuden koronasta johtuvalla korotuksella (0,5 milj. euroa).

Kauniainen on Suomen ainoa kunta, jolla on ollut vuosina 2017–2019 negatiivinen valtionosuus, yhteensä 4,9 milj. euroa eli valtionosuuksien tasaukset ovat olleet suuremmat kuin valtionosuuksien kertymä. Vuonna 2020 valtionosuudet kääntyivät positiiviseksi mm. koronaepidemiasta johtuvan 3,8 milj. euron valtionosuuden johdosta. Vuonna 2021 valtionosuus oli 1,7 milj. euroa positiivinen johtuen pääosin koronaepidemiaan liittyvästä veronmaksulykkäysten aiheuttamien verotulomenetysten tilapäisestä 1,5 milj. euron korvauksesta. Negatiivinen valtionosuustasaus (13,9 milj. euroa) oli 18,6 % vuoden 2021 verotuloista (74,7 milj. euroa).

€ 1 000	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Valtionosuudet ennen tasausta	13 932	12 374	12 718	12 146	12 033	12 448	16 636 *)	14 096
Tasaukset	-11 814	-12 049	-12 285	-12 942	-14 317	-14 312	-14 248	-13 869
Tilitetyt valtionosuudet / valtionosuudet yhteensä	2 119	325	433	-796	-2 284	-1 864	2 389	228
Verotulomenetysten tilapäinen korvaus							1 936	1 519
Tasaukset verotuloista %	20,00 %	20,10 %	19,51 %	17,38 %	20,70 %	21,36 %	20,59 %	18,57 %

Taulukko 1 Valtionosuuksien tasaukset *) Sisältää peruspalvelujen valtionosuuden lisäyksenä koronaepidemiasta selviämiseen vuonna 2020 myönnettyä tukea 3 752 tuhatta euroa.

Strategisten talouden tavoitteiden 2018–2022 toteutuminen vuonna 2021

Kaupungin valtuustokauden strategiset talouteen liittyvät tavoitteet ovat:

1. Kunnallisveroaste korkeintaan 17 %
2. Rakenteellinen tulos keskimäärin ylijäämäinen

Vuonna 2021 kunnallisveroaste oli 17 %, joten ensimmäinen strateginen tavoite toteutui. Rakenteellinen tulos oli vuonna 2021 alijäämäinen -1,5 milj. euroa ja se on ollut vuodesta 2018 alkaen kumulatiivisesti -3,7 milj. euroa alijäämäinen. Toinen strateginen tavoite ei toteutunut. Alla olevassa taulukossa on kuvattu maanmyyntituloilla ja muilla poikkeuksellisilla tai kertaluonteisilla tuloerillä oikaistu vuosittainen tilikauden tulos.

€ 1 000	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Tilinpäätöksen tulos	-1 538	1 590	7 132	6 198	3 229	-1 520	1 654	-761
Poikkeukselliset tuloerät	-760	-7 006	-9 031	-1 175	-1 575	-2 631	-1 368	-756
Oikaistu eli rakenteellinen tulos	-2 298	-5 416	-1 899	5 023	1 654	-4 151	286	-1 517

Taulukko 2 Oikaistu eli rakenteellinen tulos

Talouden sitovat tavoitteet 2021 ja niiden toteutuminen

Vuoden 2021 talousarviossa oli asetettu kaupunginvaltuustoon nähden sitovat talouden tavoitteet käyttötalousosan ja investointiosan sekä rahoitusosan määrärahoina. Käyttötalousosassa tulosalueiden määrärahat ja laskennalliset tulot ovat sitovia valtuustoon nähden nettomääräisinä (toimintakulut – toimintatuotot). Investointimäärärahat ovat sitovia hankekohtaisesti tai ryhmittäin. Rahoitusosassa sitovia ovat antolainojen ja lainakannan muutokset.

Kaupunginvaltuusto ei ole hyväksynyt sosiaali- ja terveystoimen neljän tulosalueen sitovia määrärahojen ylityksiä muutettuun talousarvioon nähden: sosiaali- ja terveystoimen hallinto (47 378 eur), sosiaalipalvelut (1 299 613 euroa), vanhuspalvelut (351 864 euroa) sekä suun terveydenhuolto (9 067 euroa), yhteensä 1,7 milj. euroa. Käyttötalouden tulosaluekohtaisia nettomäärärahojen ylityksiä muutettuun talousarvioon verrattuna tapahtui lisäksi kaupunginvaltuuston (1 864 euroa) ja tilakeskuksen (tuloarvion alitus 321 092 euroa) tulosalueilla. Kaupunginvaltuusto 21.3.2022 § 13 hyväksyi olennaisesti nämä ylitykset ja investointiosan julkisen käyttöomaisuuden liikenneväylät -tulosalueen ylityksen (78 576 euroa).

Tarkastusvaliokunta huomauttaa, että tulosalueiden vastuuhenkilöiden tulee seurata talousarvion ja asetettujen tavoitteiden toteutumista. Lisäksi valiokunta ehdottaa järjestelmällistä raportointia vastuualueensa valiokunnalle vuosikelloa tms. hyödyntäen.

Määrärahan muutosesitykset tulee tehdä kaupunginvaltuustolle talousarviovuoden aikana.

Investoinnit, 6,3 milj. euroa alittivat talousarvion merkittävästi. Määrärahasta jäi 6,6 milj. euroa käyttämättä. Henkilöstövajauksen vuoksi kaikkia suunniteltuja rakennusten ylläpitoinvestointeja ei ole toteutettu. Näihin oli budjetoitu 1,4 milj. euroa ja toteutuneet kustannukset olivat 0,8 milj. euroa.

Tarkastusvaliokunta pitää tärkeänä, että rakennusten kuntoon vaikuttavat ylläpitoinvestoinnit toteutetaan oikea-aikaisesti.

Tase ja taloudellinen asema

Kaupungin tase, 118,6 milj. euroa oli edelleen vahva ja omavaraisuusaste 89 % oli erinomainen. Omassa pääomassa oli edellisten tilikausien ylijäämää 54,4 milj. euroa. Kaupungilla ei ollut lainaa. Kaupunkikonsernin

taseen loppusumma oli 146,2 milj. euroa ja omavaraisuusaste 71 % oli hyvällä tasolla. Kaupunkikonsernin lainakanta oli 23,6 milj. euroa (2 203 euroa/asukas).

4. Toiminnan tavoitteiden toteutumisen arviointi

Kauniaisten kaupunkistrategian 2018–2022 valtuustokauden tavoitteiden ja vuoden 2021 toimenpiteiden toteutumisen arviointi

Kauniaisten kaupunkistrategiassa 2018–2022 on valtuustokauden viiden strategisen painopistealueen mukaisia valtuustokauden tavoitteita, joille on asetettu vuosikohtaiset toimenpiteet ja mittarit. Tilinpäätöksessä kukin toimiala raportoi toimenpiteiden toteutumisen vuodelta 2021.

Tarkastusvaliokunnan arvion mukaan vuodelle 2021 asetetut toimenpiteet eivät kaikilta osin toteutuneet. Valtuuston talousarviossa asettamien toimenpiteiden 2021 mittaamisen tuloksista ei ole tilinpäätöksessä kaikilta osin raportoitu.

Tarkastusvaliokunta toivoo selkeää vuositavoitteiden asettamista ja toteutumisen raportointia.

Tarkastusvaliokunta suosittelee edelleen, että vuosikohtaisten tavoitteiden asettamisessa ja niiden määrässä kiinnitetään huomiota käytettävissä oleviin resursseihin varsinkin taloudellisen epävarmuuden vallitessa. Lisäksi tavoitteet olisi hyvä jakaa seurattaviin ja aikataulutettuihin välitavoitteisiin.

Oheisena esitetään yhteenveto tarkastusvaliokunnan arvioista Kauniaisten kaupunkistrategian 2018–2022 tavoitteiden ja vuoden 2021 toimenpiteiden toteutumisesta strategisen painopistealueen mukaisella tasolla. Strategisten tavoitteiden toimenpiteiden toteutuminen on esitetty yksityiskohtaisesti kaupungin vuoden 2021 tilinpäätöksen kohdassa 2.1.

● = tavoite on toteutunut ● = tavoite on osittain toteutunut ● = tavoite ei ole toteutunut

Strateginen painopistealue ja valtuustokauden 2018–2022 tavoitteet	Tarkastusvaliokunnan arvio toimenpiteiden 2021 toteutumisesta
<p>1. Kuntalainen keskiössä ”KAIKKI MUKAAN”</p> <p>1.1. Elävä kaksikielisyys Tarkastusvaliokunnan arviointi: - Kauniaisten kaksikielisyysohjelman päivittäminen on edelleen siirtynyt vuodelle 2022, eikä ohjelmaa ole viety käytäntöön. - Kielibarometrin tulosten hyödyntämistä ei ole tilinpäätöksessä raportoitu. - Kielikoulutuksia on pidetty ja tarjontaa on lisätty, mutta kielikurssien ja osallistujien määrää ei ole tilinpäätöksessä raportoitu talousarvion edellyttämällä tavalla.</p> <p>1.2. Osallisuusohjelma Tarkastusvaliokunnan arviointi: - Kaupungin uudet verkkosivut ja Kunta-Kati julkaistiin kesäkuussa 2021. Verkkosivuja on paranneltu palautteen avulla. - Asukaskysely korvattiin osallistavilla strategiakyselyillä.</p>	<p style="text-align: center;">●</p> <p style="text-align: center;">●</p>

Strateginen painopistealue ja valtuustokauden 2018–2022 tavoitteet	Tarkastusvaliokunnan arvio toimenpiteiden 2021 toteutumisesta
<p>- Vieraskieliset lapsiperheet kontaktoitu, tavoitteena: 10 perhettä valitsee yksityisen englanninkielisen päiväkodin, tulosta ei raportoitu.</p> <p>- KieliPeda-työvälineen käyttöönotto on toteutunut.</p> <p>- Osallistuva budjetointi toteutettiin.</p> <p>1.3. Kauniaislaisten hyvinvointi ja terveys paranevat ja terveyserot kaventuvat, 2018–2022 Tarkastusvaliokunnan arviointi:</p> <p>- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toteuttamista on seurattu kouluterveyskyselyn avulla. Tavoitteeksi asetetut mittarit alakoulun oppilaiden tyytyväisyydestä elämäänsä (tavoite 90 %, toteutunut 85 %) ja yläkoulun oppilaiden kokema hyvä terveydentila (tavoite 85 % toteutunut 84 %) eivät täysin toteutuneet. Yläkoulun oppilaiden viikoittainen alkoholin käyttö on laskenut 5 %-yksikköä (tavoite 3 %-yksikköä).</p> <p>- Monialaisen yhteistyömalli (Granimalli) on otettu käyttöön. Tavoitteita / tuloksia ei ole tilinpäätöksessä raportoitu.</p> <p>- Ikäohjelmaa ei hyväksytty vuoden 2021 aikana.</p> <p>- Aikuisväestön hyvinvointisuunnitelma on osana strategiaa.</p> <p>- Vanhuspalveluiden kotona asuvien osuus 75 v täyttäneistä toteutui (tavoite 94 %).</p> <p>- Muistitiimin toiminta on aloitettu.</p> <p>- Kotoutumisen monialainen arviointi ei toteutunut.</p> <p>- Peliklinikan palvelu ei toteutunut suunnitellusti.</p> <p>- Lähisuhdeväkivallan ehkäisyn ohjelma on käytössä äitiys- ja lastenneuvolassa ja opiskeluterveydenhuollossa.</p> <p>- Kouluruoan kulutus per oppilas – mittausten tuloksia ei ole raportoitu. Näin ollen ei voida arvioida vastaako kulutus tavoitteen mukaisesti kansallisia suosituksia.</p> <p>- Koulukiusaamisen estämisen ohjelman päivitys on aloitettu.</p> <p>- Päihteiden käytön haitoista viestiminen ei toteutunut.</p> <p>1.4. Kauniaisten sote-palvelujen markkinointi Tarkastusvaliokunnan arviointi:</p> <p>- Aktiivinen osallistuminen Länsi-Uudenmaan sote-hankkeen osahankkeisiin – tavoite toteutui.</p>	<p style="text-align: center;">●</p> <p style="text-align: center;">●</p>
<p>2. Elinvoimainen kaupunki ”SUOMEN PARAS ASUKASTYYTYVÄISYYS”</p> <p>2.1. Kaupungin ja yrittäjien yhteinen yrittäjyysohjelma; mitataan yrittäjyystävällisyys vuosittain Tarkastusvaliokunnan arviointi:</p> <p>- Yrittäjyystävällisyys-mittaus on suoritettu ja säännöllisiä kontaktiryhmän tapaamisia on pidetty säännöllisesti.</p> <p>2.2. Kaupungin ja kolmannen sektorin yhteinen elinvoimaohjelma Tarkastusvaliokunnan arviointi:</p> <p>- Yhdistystapaamisten luonnetta tai määrää ei ole raportoitu.</p> <p>2.3. Kauniainen edistää kaupunkilaisten aktiivisuutta ja liikkumista yhteistyössä yritysten ja yhdistysten kanssa Tarkastusvaliokunnan arviointi:</p>	<p style="text-align: center;">●</p> <p style="text-align: center;">●</p> <p style="text-align: center;">●</p>

Strateginen painopistealue ja valtuustokauden 2018–2022 tavoitteet	Tarkastusvaliokunnan arvio toimenpiteiden 2021 toteutumisesta
<p>- Liikkumisohjelma hyväksyttiin. - Kouluterveyskyselyn yläkoulun ja lukien harrastemittari oli 98 %, eli tavoite (99 %) lähes saavutettiin.</p> <p>2.4. Yhteinen kulttuurisuunnitelma kulttuuri- ja taidealan toimijoiden ja kaupungin kaikkien toimialojen kanssa; yhteinen koordinointi- ja informaatiokanava Tarkastusvaliokunnan arviointi: - Kulttuurisuunnitelmassa on mittareita, mm. koulupolku on työstetty.</p> <p>2.5. Kaupungintalon alueen kaavamuutosprosessi saadaan päätökseen valtuustokauden aikana Tarkastusvaliokunnan arviointi: - Kaavamuutosehdotuksen päätöksenteko on kesken. - Tilaohjelma on laadittu.</p>	<p style="text-align: center;">●</p> <p style="text-align: center;">●</p>
<p>3. Vihreä kävelykaupunki ”KOHTI HIILINEUTRAALIA KAUNIAISTA”</p> <p>3.1. Kaupunkirakennetta kehitetään maankäytön ja asumisen kehityskuvan mukaisesti Kauniaisten identiteettiä vahvistaen Tarkastusvaliokunnan arviointi: - Toimenpiteiden toteutumista on vaikea arvioida ilman selkeitä tavoitemittareita. - Suojelukaavoja oli käsittelyssä 3 kpl ja asuinkerrostalojen kaavahankkeita käveluyetäisyydellä asema-alueelta oli vireillä 4 kpl. - Uudisrakennushankkeissa rakennusluvan yhteydessä on varmistettu istutettavan tontinosan säilyminen katukuvassa vihreänä.</p> <p>3.2. Kauniainen edistää kestävää kehitystä Tarkastusvaliokunnan arviointi: - Hiilineutraaligrani.fi -sivut on avattu ja seurantatyökalu on valmisteilla. - Kestävien liikkumismuotojen kulkumuoto-osuudet eivät ole kasvaneet, osittain koronaepidemian aiheuttamasta etätyöstä johtuen. - Pyöräilyä on edistetty olosuhteita parantamalla (pyöräpysäköintipaikkoja lisätty, Baanan suunnittelu käynnistetty).</p> <p>3.3. Seudulliset MAL-asuntotuotantotavoitteet toteutetaan Tarkastusvaliokunnan arviointi: - Tavoite (keskimäärin 80 asuntoa/vuosi) ylittyi, valmistuneita asuntoja oli 121 kpl.</p>	<p style="text-align: center;">●</p> <p style="text-align: center;">●</p> <p style="text-align: center;">●</p>
<p>4. Oppimismyönteinen kaupunki ”OPPIMINEN KOHTI TULEVAISUUTTA”</p> <p>4.1. Laadukas ja lapsilähtöinen varhaiskasvatus ja esiopetus Tarkastusvaliokunnan arviointi: - Korjaustyöt Granhultissa valmistuneet. - Anemone-päiväkodin korjaustoimenpiteet eivät alkaneet, urakoitsija on kilpailutettu. - Esiopetuksen valmistavan opetuksen rakenteita ei ole luotu. - Esiopetus on mukana Challenging Learning-hankkeessa on toteutunut.</p>	<p style="text-align: center;">●</p>

Strateginen painopistealue ja valtuustokauden 2018–2022 tavoitteet	Tarkastusvaliokunnan arvio toimenpiteiden 2021 toteutumisesta
<p>4.2. Tasokas ja oppilaslähtöinen opetus Tarkastusvaliokunnan arviointi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uuden suomenkielisen alakoulun ja Kasavuoren A-siiven suunnittelut on käynnistetty. - Oppimisen ja koulunkäynnin tuen resursointiin liittyvä selvitys valiokunnissa. - Lukio-ohjelman toimeenpano on aloitettu, lukioiden opetussuunnitelma 2021 on hyväksytty ja rehtorimallin seurantaselvitys on tehty ja hyväksytty valiokunnissa. - Kaikilla vuonna 2021 perusopetuksen lopettaneilla on jatko-opiskelupaikka. - Etsivä nuorisotyön asiakasmäärä oli 53 henkilöä. - Joulukuussa 2021 oli 12 alle 25 v työtöntä (2020:43, 2019:5), kun valtuustokauden tavoite oli 0 % nuorisotyöttömyys ja vuonna 2021, enintään 10 nuorta. 	●
<p>5. Fiksun toiminnan, talouden ja yhteistyön Kauniainen ”AVOIN JA KOKEILEVA”</p> <p>5.1. Avoin toimintakulttuuri Tarkastusvaliokunnan arviointi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - DigiLabin toiminta oli suljettuna ja käynnistynyt normaalisti elokuussa 2021, kävijät 6 040. - Tiedolla johtamisen käytännöt ovat kehittyneet, johdon työpöydän ensimmäinen versio esitelty ja Lean koulutusta on järjestetty. <p>5.2. Joustava organisaatio ja houkutteleva työnantaja Tarkastusvaliokunnan arviointi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kevan henkilöstökysely on toteutettu - Pulssi-kyselyn vastausprosentti oli 68. Tyytyväisyystavoite >4,3 ylittyi, ollen 4,49 - 4,52 (ed. vuonna 4,31 – 4,52). <p>5.3. Terve kuntatalous Tarkastusvaliokunnan arviointi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Valtuustokauden rakenteellinen kumulatiivinen tulos oli alijäämäinen vuonna 2021. Tavoitteena oli talouden mittareista 4/5 vihreällä. Tämä ei toteutunut. Toteutui 2/5 vihreällä. - Sote-ikävakioidut kustannukset toteutuivat 3 345 eur/asukas, joka oli vertailussa toiseksi edullisin keskisuurista kunnista. Tavoite (1/3 joukossa) toteutui. - T3-aika, kiireetön hoitoon pääsy toteutui. Tavoite oli 7 pv. - Kiireettömään hammaslääkärihoitoon pääsy aika (4 kk) toteutui. <p>5.4. Kiinteistöt ja kalusto kunnossa ja käytössä Tarkastusvaliokunnan arviointi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pääosin toteutuneet – lukuun ottamatta tilat paremmin käytössä – mittaria, koska tilat ovat olleet rajoitetussa käytössä. <p>5.5. Helppokäyttöiset, kaikki ikäryhmät huomioivat digipalvelut Tarkastusvaliokunnan arviointi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Digitalisaatio-ohjelman hankesalkun toimenpiteet toteutuivat osittain. - Varhaiskasvatuksessa tavoite 5 lasta / laite ja esiopetuksessa 2 lasta / laite, ei toteutunut. - Apotti asiakas- ja potilastietojärjestelmä on käytössä. - Maisa.fi-palvelun on lanseerattu, käyttäjiä on lähes 5 000. 	<p>●</p> <p>●</p> <p>●</p> <p>●</p> <p>●</p>

5. Yhdyskuntatoimi

Tulosalueista rakennusvalvonta toimii rakennusvaliokunnan alaisuudessa ja muut neljä yhdyskuntavaliokunnan alaisuudessa.

Toimintatuotot Vuoden 2021 talousarvion mukainen tulotavoite oli 14,1 milj. euroa. Tilinpäätöksen mukainen toteuma oli 14,4 milj. euroa, joka vastaa 101 % koko toimialan tulotavoitteesta.

Toimintamenot 2021, 11,7 milj. euroa jakautui seuraavasti: tilakeskus 45,1 %, kuntatekniikka 42,8 %, maankäyttö 4,8 %, hallinto 2,9 %, rakennusvalvonta 2,3 % ja ympäristötoimi 2,0 %.

Yhdyskuntatoimessa oli yhteensä 61 henkilöä, muutama tärkeä vakanssi on ollut pidempään täyttämättä; esim. sähköinsinööri ja rakennuttajainsinööri.

Yhdyskuntavaliokunnassa on 8.3.2022 käsitelty vuoden 2021 sisäistä valvontaa.

Tarkastusvaliokunta muistuttaa, että hallintosäännön mukaan kaikkien toimialojen valiokunnat vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä raportoivat säännöllisesti kaupunginhallitukselle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Asemakaavoitus ja asuntotuotanto

Valtion ja Helsingin seudun kuntien välisen maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimukseen 2020–2031 sisältyvän Espoon kaupunkiradan toteuttamissopimus allekirjoitettiin 24.1.2021 ja hankkeen suunnittelu käynnistyi. Kaupunginvaltuusto hyväksyi Kauniaisten osallistumisen hankkeeseen kokouksessaan 23.11.2020 sillä edellytyksellä, että Kauniaisten ei tarvitse osallistua hankkeen rahoitukseen osuutensa kattohinnan 27,5 milj. euroa ylittäviltä osin, mikäli hankkeen kustannustaso nousisi arvioidusta.

Tarkastusvaliokunta esittää kustannusten tarkkaa seuranta.

MAL-sopimukseen sisältyvät asuntotuotannon, asuntokaavoituksen, kohtuuhintaisen asuntotuotannon ja 40-vuotisen korkotukiasuntotuotannon tavoitteet sopimuskaudella 2020–2023 tarkoittavat Kauniaisissa keskimäärin 80 asuntoa vuodessa. Kauniaisissa valmistui vuonna 2021 yhteensä 121 asuntoa.

5.1 Maankäyttö

Kaupungintalokorttelin kaavamuutos ei edennyt vuoden 2021 aikana.

Tarkastusvaliokunta toivoo kaikkien osapuolien rakentavaa ja prosessia eteenpäin vievää keskustelua. Hallinnon ja poliittisten päättäjien tulee arvioida, miksi hanke ei edennyt.

5.2 Ympäristötoimi

Ympäristötoimi koordinoi strategisten tavoitteiden toteutumista: 60 prosentin kasvihuonekaasujen päästövähennys vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030 mennessä ja hiilineutraali Kauniainen vuonna 2035. Yhdyskuntavaliokunnan kokouksessa 19.1.2021 yhdyskuntatoimi esitteli alustavan päästövähennysohjelman vuodelle 2021. Toteutunut muun muassa: www.hiilineutraaligrani.fi sivut avattu, Kauniaisten liikennebarometri tehty, kestävien liikkumismuotojen kulkumuoto-osuudet eivät ole kasvaneet. Energiankulutus vuonna 2021 ei vähentynyt, kiinteistöjen kokonaisenergian kulutus nousi 6,1 % verrattuna vuoden 2020 tammi-elokuuhun. Kulutusta nosti kylmän alkutalven suurempi lämmitystarve sekä koronasuosituksen mukainen tehostettu ilmanvaihto julkisissa tiloissa.

Tarkastusvaliokunta toivoo hiilineutraaliustavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisen seurantaa ja selkeää raportointia ja että kokonaisvastuu raportoinnista olisi selkeästi määritelty.

Tarkastusvaliokunta esittää, että ympäristötoimi selvittää mahdollisuutta tarjota kaupunkilaisille energianeuvontaa varsinkin vaihdettaessa ympäristöystävälliseen lämmitysmuotoon.

5.3 Tilakeskus

Tilakeskuksen toiminta on ollut tuloksellista raskaasta investointiohjelmasta huolimatta. Tilakeskuksen toimintatapaa on kehitetty ja yhä enemmän tehtäviä hoidetaan omana toimintana kustannustehokkaasti ja tuloksellisesti, esim. kiinteistöhuollon ylläpito-, korjaus- ja sähkötöitä. Kiinteistöjen reaaliaikainen energiamittausjärjestelmä maksoi itsensä takaisin jo ensimmäisenä käyttövuonna.

Vuosittainen määräraha on osoitettu rakennusten kokonaistaloudellisen ja pitkäjänteisen yllä- ja kunnossapidon edellyttämiin toimenpiteisiin. Toimenpiteitä ovat olleet mm. energiatehokkuusohjelman edistäminen, sisäilmaongelmien vaatimat korjaustoimenpiteet, ennalta-arvaamattomat korjaukset (esim. vesivahingot), ulkovalaistusten ja piha-alueiden kunnostukset. Rakennusten valvontaa helpottaa käyttöönotettu e-valvomotoiminta. Led-valoprojekti katuvalaistuksen osalta jatkui. Toteutetuilla toimenpiteillä on ollut suotuisia vaikutuksia. Resurssit eivät riittäneet kaikkien kuntoarvioissa havaittujen puutteiden ja ennalta-arvaamattomien töiden teettämiseen. Töitä on jouduttu priorisoimaan ja osa siirtämään myöhemmin tehtäväksi.

Tarkastusvaliokunta toivoo, että kaupungin kiinteistöille luodaan konkreettinen toimenpideohjelma.

5.4 Rakennusvalvonta

Rakennuslupahakemusten käsittelyprosessi on Kauniaisissa sidosryhmien vaatimusten mukainen ja varsin sujuva. Kauniaisilla on vain kaksi rakennustarkastajaa ja hankkeita vuosittain vain muutamia kymmeniä, joten erikoistuminen tietynlaisiin rakennushankkeisiin ei ole mahdollista.

Rakennuslupia myönnettiin 19 asunnolle pientalohankkeissa. Uusia kerrostalolupia ei käsitelty vuoden 2021 aikana.

Kaupungin rakennuslupaprosessi on yksityiskohtaisesti säädelty ja parhaita menettelytapoja on kuntien yhteistoimin kehitetty. Prosessista on hyvä kuvaus kaupungin verkkosivuilla. Rakennustarkastaja varmistaa tarkistuslistan avulla, että hakemuksen käsittely etenee prosessimallin ja määräysten mukaisesti. Rakennusvalvonnan resurssina on www.lupapiste.fi -tietojärjestelmä, jota asiakkaat ja päätöksentekijät käyttävät rakennusvalvonta-asioiden käsittelyssä.

euroa	TP 2020	TP 2021	TA 2022
Toimintatuotot	140 430	116 610	101 000
Toimintakulut	-206 048	-270 975	-281 462
Toimintakate	-65 618	-154 365	-180 462

Taulukko 3 Rakennusvalvonnan toimintakate vuosina 2020-2022

Rakennusvalvonnan palvelujen taksat ovat olleet neljän vuoden ajan ennallaan ilman tarkempia perusteluja. Kaupungin taksat on arvioitava säännönmukaisesti. Rakennusvalvonnan toimintakate on viime vuosina heikentynyt kuten edellä olevasta taulukosta ilmenee.

Kuntaliiton suosituksen mukaan toiminnan tuottojen tulisi kattaa toimintakulut. Millä toimenpiteillä Kauniaisten rakennusvalvonta pääsee tähän tavoitteeseen?

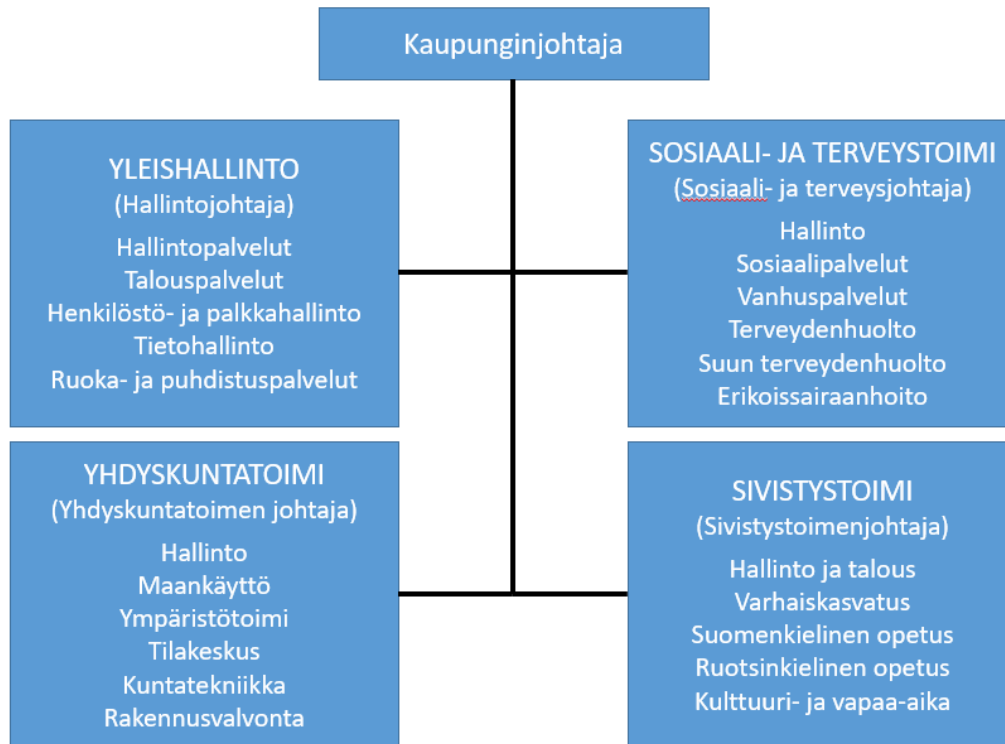
Pienenä kaupunkina Kauniainen pystyy käsittelemään rakennuslupahakemuksia muita pääkaupunkiseudun kaupunkeja nopeammin. Alla olevassa taulukossa on esitetty Kauniaisten rakennusvalvonnan vuoden 2021 lupien käsittely- ja valvonta-ajat.

	Luvan käsittelyaika keskiarvo, päivää
Kaikki luvat	34
Uudiskohteet (vuonna 2021 vain pientaloja)	54
Muutosluvut (käytöt, muut., korjaus- ja muutosluvut)	32
Työmaa-aikaiset tarkastukset + aloituskokoukset	noin viikon sisällä tilauksesta

Taulukko 4 Lupien käsittelyajat Kauniaisten rakennusvalvonnassa 2021

6. Yleishallinto

Kauniaisten kaupungin organisaatio

Yleishallinnon tehtävät painottuvat kaupungin strategiaprosessin, päätöksenteon ja toimintojen sekä hallinnon yhteensovittamiseen. Toimintamenot 7,9 milj. euroa jakaantui Kaupunginvaltuusto 3 %, kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja 10 %, kaupunginkanslia 42 % sekä ruoka- ja puhdistuspalvelut 44 %. Kuntavaalit siirtyivät huhtikuulta kesäkuulle ja uusi valtuusto aloitti toimintansa vasta elokuussa kesäkuun sijaan. Uuden kaupunkistrategian valmistelu alkoi keväällä 2021, se ei valmistunut vuoden 2021 aikana. Kaupungin uudet verkkosivut avattiin kesäkuussa. Osallistavaan budjetointiin pyydettiin kuntalaisilta ideoita, ehdotuksia tuli kolmisenkymmentä.

Kaupunginhallitus hyväksyi 31.5.2021 uuden ICT-ohjelman 2021–2023, jonka pääpaino ensisijaisesti on laillisten velvoitteiden täyttämässä ja nykyisten toimintojen läpikäymisessä.

Kauniaisten kaupungilla on käytössään yli 100 eri järjestelmää, joista osa on ulkoistettuja ja osa tuotetaan sisäisenä palveluna. Palveluiden ja järjestelmien hankinnassa ei ole aikanaan huomioitu kokonaisarkkitehtuuriajattelua, jonka johdosta järjestelmien kokonaisuus edellyttää edelleen järjestelmien, palveluntuottajien ja sopimusten harmonisointia. Osa järjestelmistä eivät täytä tiedonhallintalain edellytyksiä. Kaikessa ICT-suunnittelussa toteutetaan kaupungin strategiaa ja erityisesti ympäristö huomioiden.

7. Sosiaali- ja terveystoimi

Sosiaali- ja terveystoimen tulosalueet ovat sosiaalipalvelut, vanhushpalvelut, terveydenhuolto ja erikoissairaanhoido sekä suun terveydenhuolto. Sosiaali- ja terveystoimen vision mukaan asioita tehdään uudella tavalla asiakkaan ja kuntalaisten hyväksi ja Kauniainen haluaa olla sote-kentässä ketterä, uudistuva ja tehokas toimija.

Näiden tavoitteiden toteutumisen osalta tarkastusvaliokunta pyytää selvennystä. Mitä konkreettisia toimenpiteitä on tehty ja minkälaisia mittareita on käytetty sekä mikä on ollut tehtyjen toimenpiteiden vaikuttavuus?

Sosiaali- ja terveystoimen toimintakate toteutui 101,8 prosenttisesti ja ylitti talousarvion 643 864 eurolla. Sivovia tulosaluekohtaisia talousarvioylytyksiä ei ole hyväksytty valtuustossa. Vuoden 2020 tilinpäätökseen nähden toimintakate kasvoi 9 % vuonna 2021. Valtuusto myönsi 3,125 milj. euron lisämäärärahan johtuen Apotin käyttöönotosta ja koronapandemiasta johtuvista kuluista.

Vuosi 2021 oli poikkeuksellisen vaikea sosiaali- että terveysalalla johtuen erityisesti seuraavista syistä: koronapandemia, henkilöstön sairastuminen lisääntyi, rokoteohjelman ylläpito ja uuden Apotti- järjestelmän käyttöönotto.

Vuoden 2021 aikana valmisteltiin tulevaa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen syntyä. Koska Espoon asema on uudessa organisaatiossa vahva (espoolaisia valtuutettuja on 46/79), on tärkeää, että yhteistyö Espoon ja muiden Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kuntien kanssa toimii hyvin.

Kauniainen on vuodesta 2015 osallistunut Kuntaliiton keskisuurten kuntien sosiaali- ja terveystoimen kustannusvertailuun. Vuoden 2020 vertailussa mukana olivat Kainuu, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Lohja, Loviisa, Porvoo, Salo ja Sipoo. Edullisimmillaan terveydenhuollon palvelut keskisuurista kunnista järjesti Kauniainen (2 371 euroa / asukas), vaikka kustannukset nousivat 2,4 prosenttia, ikävakioidut kustannukset huomioon ottaen Kauniaisissa oli toiseksi edullisimmat vuonna 2021 tehdyssä vertailussa.

Mitkä syyt vaikuttavat alhaisempiin kustannuksiin?

Vanhushpalvelut

Koronapandemia vaikutti jo toista vuotta peräkkäin merkittävällä tavalla vanhushpalveluiden toimintaan. Villa Breda oli lähes koko vuoden suljettuna ulkopuolisilta asiakkailta, ja omaisilla ei ollut pääsyä asukkaiden huoneisiin usean kuukauden ajan.

Länsi-Uudenmaan kuntien yhteiskehittämishankkeina luotiin Arvokas elämän loppuvaihe -konsepti, johon liittyvät koulutukset käynnistyivät joulukuussa 2021 ja jatkuvat kevään 2022 aikana.

Tarkastusvaliokunta pyytää arviota hankkeesta ja sen vaikutuksista.

Asiakas- ja potilastietojärjestelmä Apotti otettiin käyttöön vanhushpalveluissa huhtikuussa 2021. Käyttöönottoa edelsi mittava henkilöstön koulutus, joka jatkuu edelleen.

Millä tavoin koulutukseen käytetty aika on vaikuttanut hoitotyössä käytettävissä olevaan aikaan / hoidon laatuun?

Toinen koronavuosi on poikkeusjärjestelyjen vuoksi koetellut edelleen työntekijöiden jaksamista. Tämä on osaltaan johtanut kasvavaan irtisanomisten määrään mm. lähi- ja laitoshoidtajien keskuudessa.

Rekrytointihaasteet ovat kasvaneet entisestään. Esim. laitoshoitajien esimiestä ei ole onnistuttu rekrytoimaan kuluneen puolen vuoden aikana. Vieraskielisten lähihoitajien osuus on kasvanut.

Tarkastusvaliokunta toivoo analyysiä siitä, mitkä ovat olleet syitä vuonna 2021 hoitohenkilökunnan lisääntyneeseen irtisanomisten määrään.

Millä tavoin varmistetaan se, että hoitohenkilökunnalla on riittävä kielitaito palvella asiakkaita heidän äidinkielellään?

Miten Kauniaisten sosiaali- ja terveystoimi huomioi sen, että Villa Bredan asukkaiden mahdollisuudet pandemia-aikana liikkumiseen ja virikkeelliseen toimintaan loppuivat?

Sosiaali- ja terveystalvet lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma valmistui keväällä 2021. Suunnitelman keskeiset painopisteet ja tavoitteet on jatkossa tarkoitus sisällyttää kaupungin strategiaan ja niiden avulla voidaan ohjata, johtaa ja kehittää lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia Kauniaisissa.

Kouluterveyskyselyn tuloksista käy ilmi, että valtaosa koululaisista ovat tyytyväisiä elämäänsä ja kokevat terveydentilansa hyväksi. Tutkimustuloksista käy myös ilmi, että pojat voivat lähes kaikilla osa-alueilla tyttöjä paremmin. Tyttöjen mielenterveyden ongelmat ovat lisääntyneet edelliseen tutkimukseen verrattuna; mm. ahdistuneisuus on lisääntynyt yläkouluikäisillä tytöillä 21,2 %:sta 34 %:iin ja lukiolaisilla 12,4 %:sta 26,4 %:iin. Yläkouluikäisistä tytöistä 44,2 % ei syö aamiaista päivittäin ja 46,6 % eivät syö lounasta. Lukioikäisistä tytöistä reilu kolmannes jättää syömättä aamiaisen ja lounaan päivittäin. Tutkimuksen mukaan yläkoululaisista tytöistä 36,6 %:lla ja lukiolaisista tytöistä 31,1 %:lla on riski sairastua syömishäiriöön. Tyttöjen keskuudessa myös alkoholin käyttö ja kannabiksen kokeilut ovat lisääntyneet edelliseen tutkimukseen verrattuna, kun taas poikien kohdalla ne ovat vähentyneet.

Tilinpäätöksessä kerrotaan kouluterveydenhuollossa valmistuneesta oppilashuollon käsikirjasta, jota ei kuitenkaan löydy Kauniaisten kaupungin sivuilta.

Mistä nuorten tyttöjen ahdistuneisuuden lisääntyminen johtuu? Tiedetään, että terveet elämäntavat, riittävä uni, säännöllinen ruokarytmi ja mielekkäät harrastukset sekä positiiviset ihmissuhteet lisäävät hyvinvointia ja niillä on myös terveyteen positiivisia vaikutuksia. Millä tavoin oppilashuollon käsikirjassa vastataan nuorten ahdistuneisuuteen liittyviin haasteisiin ja katsotaanko toimien olevan riittäviä?

Vuonna 2021 sosiaalipalveluita työllistivät erityisesti lastensuojelutehtävät. Sosiaalipalvelujen sitova toimintakate ylitti talousarvion 1,3 milj. eurolla (18,3 %). Toimintakateen ylitykseen vaikuttivat lastensuojelumenojen lisäksi myös kasvaneet menot mielenterveyskuntoutujien avopalveluissa, henkilökohtaisissa avustajissa, vaikeavammaisten palveluasumisessa, kehitysvammahuollon avopalveluissa sekä muissa kehitysvammahuollon palveluissa. Syynä ylityksiin oli palvelutarpeen kasvu.

Sosiaalityön painopiste on ollut sekä perhe- että aikuissosiaalityössä maahanmuuttaja-asiakkuuksissa, muualta Suomesta kuntaan muuttaneista, joiden kotouttamisaika on umpeutunut ja jotka tarvitsevat apua arjessa selviytymiseen.

Millä tavoin Kauniainen on varautunut muualta Suomesta kuntaan muuttaneiden maahanmuuttaja-asukkaiden, joiden kotouttamisaika on umpeutunut, tarpeiden kartoitukseen ja heidän tarvitsemaansa tukeen selviytyä arjessa?

Perheneuvolan työ painottui 7–15-vuotiaiden lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä tukemiseen. Asiakkaiden määrässä ei ole edelliseen vuoteen verrattuna merkittävää muutosta (+3) mutta käyntejä oli 217 enemmän.

Lapsiperheiden sosiaalityön painopiste (TA 2021) ennaltaehkäisevässä lastensuojelutyössä ja perheiden kokonaisvaltaisessa kuntouttamisessa. Millaisia konkreettisia toimia on toteutettu lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa ja perheiden kokonaisvaltaisessa kuntouttamisessa? Entä millaisia tuloksia näistä on saatu?

8. Sivistystoimi

Kaupunginvaltuusto valitsi huhtikuussa 2021 uuden sivistystoimenjohtajan. Samalla tehtiin joitain uudistuksia sivistystoimen hallinnossa. Toimialan henkilöstövahvuus oli 447 henkilöä.

Sivistystoimen toimintamenot 2021 olivat 38,7 milj. euroa jakaantuen seuraavasti: Hallinto- ja talous 1 %, Varhaiskasvatus 24 %, Suomenkielinen opetustoimi 32 %, Ruotsinkielinen opetustoimi 26 %, Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimi 18 %.

Varhaiskasvatus ja opetustoimet

Koronapandemia on vaikuttanut merkittävästi myös sivistystoimen toimintaan ja osittain rajoittanut palveluita. Tilanne oli hankala sekä henkilökunnalle että oppilaille. Palvelutarpeisiin vastattiin kehittämällä uusia sähköisiä palveluita.

Tarkastusvaliokunta toteaa, että tilinpäätöstekstit ovat varhaiskasvatuksen ja opetustoimen osalta informatiivisia.

Varhaiskasvatus

Lapsimäärät ovat edelleen kasvussa, mikä on positiivista, mutta johtaa ajan kuluessa vaikeuksiin päiväkotipaikan osoittamisessa. Pääkaupunkiseudulla on suuri pula pätevistä henkilökunnasta varhaiskasvatuksessa, mikä käy selvästi ilmi seuraavista taulukoista. Kauniaisissa sekä suomenkielisissä että ruotsinkielisissä päiväkodeissa 35 % varhaiskasvatusopettajista oli epäpäteviä. Tämä on enemmän kuin pääkaupunkiseudulla keskimäärin.

5 A

Ruotsinkieliset	Vakansseja			Epäpäteviä		Täyttämättä ja epäpäteviä		Epäpäteviä		Pääkaupunkiseutu epäpäteviä	
	yhteensä / täytettynä / avoinna			sijaisia / täyttämättä		yhteensä / % vakansseista		yhteensä / % vakansseista		yhteensä / % vakansseista	
Varhaiskasvatuksen opettajat	17	9	8	6	2	8	47,1 %	6	35,3 %	110	32,6 %
Varhaiskasvatuksen erityisopettajat	2	2	0			1	50,0 %	0	0,0 %	4	22,2 %
Lastenhoitajat	13	10	3	1	2	6	46,2 %	4	30,8 %	153	34,1 %

5 B

Suomenkieliset	Vakansseja			Epäpäteviä		Täyttämättä ja epäpäteviä		Epäpäteviä		Pääkaupunkiseutu epäpäteviä	
	yhteensä / täytettynä / avoinna			sijaisia / täyttämättä		yhteensä / % vakansseista		yhteensä / % vakansseista		yhteensä / % vakansseista	
Varhaiskasvatuksen opettajat	34	26	8	5	3	17	50,0 %	12	35,3 %	1 237	29,1 %
Varhaiskasvatuksen erityisopettajat	2	2				0	0,0 %	0	0,0 %	58	15,1 %
Lastenhoitajat	27	25	2	1	1	9	33,3 %	8	29,6 %	587	11,8 %

Taulukot 5 A ja 5 B Varhaiskasvatuksen henkilöstötilanne kieliryhmittäin

Uuden päiväkodin suunnittelu (entinen Villa Anemone) jatkui vuoden aikana ja ajan kuluessa parantaa päiväkotipaikkojen saatavuutta. Päiväkotiklusteria Kasavuorentiellä täydennettiin elokuussa yksityisellä englanninkielisellä Pilke-päiväkodillä.

Tarkastusvaliokunnan mielestä päiväkotien tulisi sijaita eri puolilla Kauniaisia.

Päätettiin ruotsinkielisten esiopetusluokkien siirtymisestä Granhultsskolaniin ja Sansinpellon päiväkodissa käynnistettävästä kaksivuotisesta esikoulukokeilusta.

Tarkastusvaliokunta toivoo, että tulokset dokumentoidaan ja esitetään päätöstentekijöille.

Opetustoimet

Kouluilla on aina ollut tärkeä asema Kauniaisissa. Kouluissamme on edelleen hyvät resurssit. Oppilasmäärät ovat jatkaneet kasvuaan etenkin suomenkielisissä kouluissa. Tämän johdosta koulurakennukset ovat käyneet ahtaiksi. Peruskoulussamme oppilaista 20–30 % on ulkopaikkakuntalaisia.

Tarkastusvaliokunta toteaa, että olisi syytä tarkistaa ulkopaikkakuntalaisten oppilasvalinnan määriä ja kriteerejä.

Kouluterveys ja hyvinvointi

Kouluterveyskyselyn tulokset herättivät huolta poliitikoissa ja huoltajissa sekä aiheutti keskustelua mediassa. Koulut päivittivät vuoden 2021 aikana häirinnän, väkivallan ja kiusaamisenvastaiset suunnitelmat. Myös seuraamiskäytänteet päivitettiin ja vietiin huoltajien pysyviin Wilma-tiedotteisiin.

Myönteisen asennekasvatuksen avulla koulut pyrkivät antamaan nuorille terveellisiä ruokatottumuksia ja kokonaisvaltaisesti hyviä elintapoja.

Perheen ja vanhemmuuden tuki ja osallisuus ovat tärkeitä osatekijöitä hyvinvoinnin kasvattamisessa, ja näitä kuuluu laaja-alaisesti kehittää myös alueellisessa yhteistyössä.

Tarkastusvaliokunta toivoo edelleen, että toiminnassa huomioidaan lasten ja vanhempien osallisuus ja että yhteistyötä järjestöjen kanssa kehitetään.

Psykologi- ja kuraattoripalveluiden tarve on huomattava pandemian jäljiltä. Tarkastusvaliokunta esittää huolensa oppilashuollon toimivuudesta psykologi- ja kuraattoripalveluiden siirtyessä hyvinvointialueelle. Mahdollisuudet pätevän oppilashuollon henkilökunnan rekrytoimiselle ovat olleet vähäiset koko pääkaupunkiseudulla. Valiokunta toivoo, että oppilashuollon resurssit eivät huonone sote-uudistuksen myötä.

Henkilökuntatilanne kouluissa

Henkilökuntatilanne kouluissa käy ilmi alla olevasta taulukosta.

	Opettajien lukumäärä	Epäpäteviä	Päteviä %
Lukio	32	- (1)	100 (97)
GGS	30	- (-)	100 (100)
Kasavuori	42	2 (2)	95 (95)
Hagelstam	34	5 (5)	84 (89)
Mäntymäki	31	5 (4)	84 (84)
Granhult	27	2 (5)	93 (84)

Taulukko 6 Opettajien muodollinen kelpoisuus

Vuoden 2020 tiedot suluissa

Tekstissä ja taulukoissa käytetään Kauniaisten lukiosta nimitystä *Lukio* ja *GGS* Gymnasiet Grankulla samskolasta. Lukion suosio on edelleen korkea, vaikka kiinnostus toisen asteen ammattikoulutukseen on jonkin verran kasvanut etenkin suomenkielisten oppilaiden keskuudessa.

Opiskelupaikat	Kasavuori oppilaiden lukumäärä	Kasavuori %	Hagelstam oppilaiden lukumäärä	Hagelstam %
Suomenkielinen lukio	107 (95)	82 (87)	1 (1)	1 (1)
Ruotsinkielinen lukio	-	-	102 (91)	91 (92)
Suomenkielinen ammattikoulu	22 (10)	17 (9)	1 (-)	1 (-)
Ruotsinkielinen ammattikoulu	-	-	8 (5)	7 (5)
Eriyiskoulu			(2)	(2)
Ilman opiskelupaikkaa	(4)	(4)		
Yhteensä	129 (109)	100* (100)	112 (99)	100 (100)

Taulukko 7 Hakemuksia jatkokoulutukseen toisella asteella (KL 2022) * Pyörästyspoikkeama. Vuoden 2020 tiedot suluissa.

YLEn kartoituksen mukaan alhaisin keskiarvo hyväksytyille uusille opiskelijoille, lukioiden erikoistumislinjat lukuun ottamatta, on *Lukion* osalta 8,58 (8,67) ja *GGS:n* osalta 8,25 (8,17).

Vuosi	GGG 1. hakutoive	Hyväksytyt	Alin keskiarvo	Lukio 1. hakutoive	Hyväksytyt	Alin keskiarvo
2018	145	97	8,42	132	134	8,33
2019	153	97	8,67	157/23 127/29	109/25	8,58
2020	121	97	8,08	94/38	109/25	8,67/8,54
2021	125	97	8,25	102/36	109/25	8,58/8,58
2022	127	97			109/25	

Taulukko 8 Ensisijaiset hakijat *GGG* ja *Lukio* 2018-2021 *Lukion* bisneslinja

YLEn kartoituksessa, joka kattaa maan kaikki lukiot, *Lukio* sijoittui 57. sijalle (↓20 sijaa), ylioppilaskokeiden keskiarvolla 4,68. *GGG:n* ylioppilaiden keskiarvo oli 5,18, joka antoi 15. sijan (↑10 sijaa).

Ei ole selvitetty, miksi kauniaislaiset oppilaat hakeutuvat muualle perusopetuksen jälkeen. Kysymys kuuluu, tapahtuuko tämä esimerkiksi kiinnostuksesta johonkin erikoistumislinjaan toisella paikkakunnalla vai, koska oppilaiden keskiarvo peruskoulun päättötodistuksessa ei riitä opiskelupaikkaan *Lukiossa* tai *GGS:ssä*?

Tarkastusvaliokunta ehdottaa selvitystä siitä, miksi kauniaislaiset oppilaat hakeutuvat lukioihin kotikunnan ulkopuolelle.

Kotikunta	<i>Lukio</i>		<i>GGG</i>	
	Lukumäärä	Osuus %	Lukumäärä	Osuus %
Kauniainen	54 (64)	13 (15)	114 (126)	37 (41)
Espoo	351 (342)	85 (82)	148 (132)	48 (43)
Helsinki	(1)	(0)	9 (8)	3 (3)
Kirkkonummi	7 (10)	2 (2)	33 (34)	11 (11)
Muut	3 (3)	(0)	7 (8)	2 (2)
Yhteensä	415 (420)	100	311 (308)	100*

Taulukko 9 Lukiolaiset kotikunnittain*pyöristyspoikkeama

Kaupunki on perinteisesti myöntänyt kauniaislisän rahoittaakseen kustannuksia, joita valtionavustus ei kata. Tämä koskee ensisijaisesti *Lukiota* ja *GGS:ää*, joissa kauniaislisä ja ulkopaikkakuntalaisten oppilaiden osuus on suurin. Ulkopaikkakuntalaisista opiskelijoista Kauniainen ei saa täyttä kustannusvastaavuutta, vaan ainoastaan valtionosuuden.

Kuntaveroilla rahoitettu kauniaislisä oli vuoden 2021 tilinpäätöksen mukaan yhteensä noin 1,1 milj. euroa. *Lukion* kauniaislisä 54 kauniaislaisesta opiskelijasta oli vuonna 2021 yhteensä 67 597 euroa. Koulun 351 ulkopaikkakuntalaiselle opiskelijalle kohdistettiin 439 382 euroa kaupungin verovaroista. Vastaavat luvut *GGS:lle* olivat 144 kauniaislaisesta opiskelijasta 242 899 euroa ja 177 muualla kirjoilla olevasta opiskelijasta 286 756 euroa.

Tarkastusvaliokunta kysyy, millä tavoin taataan jatkossa hyvä lukio-opetus Kauniaisissa talouden tiukentuessa?

Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimi

Valtuusto teki muutoksia hallintosääntöön 11.5.2020. Kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntavaliokunta yhdistyvät yhdeksi valiokunnaksi 1.6.2021 alkaen.

Kansalaisopiston kurseja jäi toteutumatta koronarajoituksista johtuen. Kirjasto toimi noin 8 kuukautta rajoitetuin palveluin, aukioloajoin ja asiakasmäärin. Nuorisolle järjestettävien tapahtumien osalta tapahtumamaksutulot jäivät toteutumatta koronarajoituksista johtuen. Koronapandemia on talousarviovuonna 2021 aiheuttanut tulojen menetyksiä myös kulttuuri- ja liikuntapalveluiden tilojen käyttövuorokorvaustulojen osalta.

Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen merkittävimmät toimenpiteet vuonna 2021 olivat:

- Kaupunginkirjaston Tulevaisuuden kirjasto –projekti, jossa ollaan uudistamassa kirjaston asiakastilat sekä pohditaan ratkaisuja kirjastopalvelujen kehittämiseen huomioiden mm. digitalisaatio, automaatio ja robotiikka
- Paikallishistoriallisen arkiston materiaalin digitointi jatkuu
- Kulttuurisuunnitelma laadittiin
- Etsivän nuorisotyön toiminta hybridimallina kaupungintalolla, ulkona tai sosiaalitoimistolla
- Pandemia-aika näkyi nuorten lisääntyvänä henkisenä pahoinvointina
- Liikuntapaikkasuunnitelma 2020–2030 hyväksyttiin osaksi Kauniaisten liikkumishjelmaa

Syksyllä toteutettiin Palloiluhallin ja Keskusurheilukentän kameravalvonta, sekä Keskusurheilukentän äänentoisto.

Kauniaisten strategiassa mainittu Fiksun toiminnan, talouden ja yhteistyön Kauniainen AVOIN JA KOKEILEVA -kohdassa, avoin toimintakulttuuri on kirjattu, että sivistystoimen kokeilukulttuuria jatkokehitetään.

Tarkastusvaliokunta toivoo selvitystä, mihin toimenpiteisiin on ryhdytty ja mitä tuloksia on saavutettu?

Suomen paras asukastyytyväisyys - Kauniainen edistää kaupunkilaisten aktiivisuutta ja liikkumista yhteistyössä yritysten ja yhdistysten kanssa:

- Liikuntatoimen tila, tavoite 75 %, toteutui 2021 62 % ja liikkumishjelmassa mittareita ikäryhmittäin, liikkumishjelma hyväksyttiin 29.3.2021 kaupunginhallituksessa
- Jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollistetaan harrastus yhdenvertaisesti. Harrastetaan jotain vähintään kerran viikossa, tavoite 99 % yläkoulussa ja lukiossa toteuma 2021 oli 98 %, Grani-malli (Suomen harrastamisen malli)

9. Allekirjoitukset

Kauniaisissa 25. toukokuuta 2022

Kauniaisten kaupungin tarkastusvaliokunta

Tuula Lehmuskoski
puheenjohtaja

Stefan Stenberg
varapuheenjohtaja

Veronica Fellman
jäsen

Erkki Karimaa
jäsen

Margit Peltovirta
jäsen

Liite 1

Pääkaupunkiseudun tarkastuslautakuntien yhteisarviointi 2021: lääkäs potilas päivystyksessä

Johdanto

Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Vantaan ja HUSin ulkoisten tarkastustoimien yhteisarvioinnissa arvioitiin, onko tavoite hoitaa suurempi osuus iäkkäiden akuuttitilanteista laitoshoidossa, palveluasumisessa ja kotihoidossa päivystyksen sijaan toteutunut.

Arviointi kohdistui kaupunkien tuottamaan kotihoitoon, palveluasumiseen ja laitoshoidon. HUSin osalta arvioitiin iäkkäiden potilaiden päivystyksellisten tilanteiden hallinnan nykytilaa sekä toimia, joilla tavoitellaan HUSin ja kaupunkien toimintamallien kehittämistä ikääntyneiden kotiutuksessa ja jatkohoidossa.

Johtopäätökset

Arvioinnin tuloksena oli, että kaupungit ja HUS ovat edistäneet tavoitetta ottamalla käyttöön sellaisia ohjeita, toimintatapoja ja palveluita, joilla pyritään vähentämään iäkkäiden tarpeettomia päivystyskäyntejä, mutta toimenpiteiden vaikutusta ensihoito- ja päivystyskäyntien määrään ei voitu arvioida koronapandemian ja puutteellisten tilastotietojen vuoksi. Espoossa oli kuitenkin merkkejä siitä, että liikkuvan sairaala (LiSa) -palvelulla on ollut vaikutusta pitkäaikaishoidon päivystyskäyntien vähenemiseen.

Kaikissa pääkaupunkiseudun kaupungeissa iäkkäiden ensihoitokäynnit vähenivät vuonna 2020 ja kasvoivat vuonna 2021 verrattuna edelliseen vuoteen. Koska muutokset johtuivat todennäköisesti koronapandemiasta ja lisäksi päivystyskäyntitilastot olivat puutteelliset, HUSin ja kaupunkien päivystyksellisiin tilanteisiin liittyvien toimenpiteiden vaikutusta ei voitu arvioida. Tästä poikkeuksena oli Espoossa ja Kauniaisissa toimiva liikkuva sairaala LiSa, joka todennäköisesti vaikutti pitkäaikaishoidon asiakkaiden ensihoitokäyntien vähenemiseen Espoossa vuonna 2019. Kaikissa arvioinnin kohteena olevissa kaupungeissa on kehitetty vastaavia pitkäaikaishoidon ja kotihoidon asiakkaiden päivystyksellisiin tilanteisiin erikoistuneita kotiin vietäviä palveluita: Vantaa on käynnistänyt LiSa-palvelun yhdessä HUSin kanssa ja Helsinki liikkuva hoitaja (Liiho) -palvelun vuonna 2021.

HUS ja pääkaupunkiseudun kaupungit ovat kehittäneet iäkkäiden päivystyksellisiin tilanteisiin liittyviä ohjeita, toimintatapoja ja palveluja yhdessä pääkaupunkiseudun ikäihmisten palvelujen kehittämisverkostossa GeroMetrossa. Tällaisia ovat liikkuvien palvelujen ohella esimerkiksi kotihoitoon ja palveluasumiseen tarkoitetut päivystystilanteiden oppaat. Lisäksi HUSin geriatrisessa hankkeessa on kehitetty iäkkäiden potilaiden hoitoa erikoissairaanhoidossa ja hoidon integraatiota perusterveydenhuollon kanssa. Kaupunkien ja HUSin työnjakoa ja toimintamallia ikääntyneiden jatkohoidossa ja kotiutuksessa on kehitetty, mutta HUSin ja kaupunkien välisen yhteistyön tiiviys ja toimintamallit vaihtelevat.

Suosituks

Pääkaupunkiseudun kaupunkien ja HUSin tarkastuslautakunnat antoivat aiheesta yhteisiä suosituksia. Tarkastuslautakunnat suosittelevat, että

- päivystyksellisten tilanteiden kehittämistoimenpiteiden vaikutuksia iäkkäiden päivystyskäynteihin ja kotona asumisen turvallisuuden seurataan,
- pääkaupunkiseudun kaupunkien ja HUSin yhteistyön jatkamista sellaisten päivystyksellisten tilanteiden toimintatapojen ja palveluiden kehittämiseksi, joilla voidaan parantaa iäkkäiden toimintakykyä ja hyvinvointia,
- kaupungit ja HUS kehittävät yhteistyötään erityisesti iäkkäiden kotiuttamisprosessin osalta, jotta kasvavaan palvelutarpeeseen voidaan vastata.